

les 15 h es va realitzar una visita a la mostra «Memorie d'acqua. Parole e immagini». Finalment, entre 16 i 18 h. es va celebrar la presentació del 10è volum (2023) de l'*ALI*, amb diverses salutacions institucionals prèvies i la intervenció posterior de Rosanna Sornicola, Paolo D'Achille i Lorenzo Massobrio. Augurem una vida fecunda a l'*Atlante Linguistico Italiano*.

José Enrique GARGALLO GIL
Universitat de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans

Primer festival de les variants dialectals de la llengua catalana «Posa-hi tu l'accent» (Espluga de Francolí, 27, 28 i 29 de setembre del 2024). — L'últim cap de setmana de setembre del 2024 l'Espluga de Francolí (Conca de Barberà) va esdevindre el centre de la variació geolectal de la llengua catalana i va tindre l'atenció de tots aquells que, d'alguna manera o altra, estan en contacte amb la dialectologia; per tant, potencialment tots els parlants d'una llengua. I això té un doble vessant: d'una banda, perquè un dels ànims —si no el principal— d'aquesta festa va ser reivindicar que tots parlem un dialecte i que el conjunt dels dialectes conformen la llengua, en aquest cas la catalana; de l'altra, perquè aquesta iniciativa va sorgir de la societat civil, concretament dels espluguins (encapçalats pel periodista Òscar Palau), i del fet de ser conscients de la seva idiosincràsia lingüística: es tracta d'una zona de transició entre el bloc occidental i el bloc oriental. Aquesta consciència, sumada a la capacitat del poble d'aplegar un conjunt de voluntaris que es va desviure perquè tot fos possible els dies en qüestió, es va materialitzar en un seguit d'activitats, xarrades i taules rodones que van protagonitzar molts sectors de la societat —filòlegs, literats, professors, mestres, periodistes, cantants i gent amb sensibilitat i delicadesa cap a la varietat que és sabedora que cal reivindicar-la en tant que símbol identitari i de prestigi—, tots diferents i singulars però tots vinculats d'alguna manera o altra a la variació diatòpica i el registre col·loquial —ja sigui professionalment, emocionalment o instrumentalment.

La gènesi del festival «Posa-hi tu l'accent» cal trobar-la l'any 2021, quan el professor de filosofia de la Universitat de les Illes Balears Jordi Crespo (espluguí de naixement) va compilar al llibre *El penyic al perxe. El parlar de l'Espluga de Francolí* (La Musca) els principals trets lingüístics de l'Espluga, sobretot els propis i els que defineixen el parlar com a parlar de transició. Aquesta fallera per l'especificitat lingüística de l'Espluga i per la situació lingüística general del català va fer que dos anys després els espluguins impulsessin una campanya en què van posar de relleu el lèxic propi de la població —compartit en bona part pel de la resta del Camp de Tarragona— i la publicació de dos llibres divulgatius del lèxic espluguí pensats per als xiquets de les escoles de la Conca.

El clímax de tot aquest pòsit, sempre inspirat des de mocions populars, van ser els dies 27, 28 i 29 de setembre del 2024. Durant els dies previs d'aquella mateixa setmana (dimarts, dimecres i dijous) ja es van dur a terme diverses activitats relacionades amb el festival i dirigides, en bona part, als habitants de l'Espluga i de la Conca, com ara les conferències «Com parlem a l'Espluga i a la Conca?», a càrrec de Carme Plaza, o «La Institució Francesc de Borja Moll i el *Diccionari català-valencià-balear*. Vigència i futur d'un llegat fonamental», a càrrec de Maria Pilar Perea. El divendres, dia de la inauguració del festival, al dematí els alumnes de l'escola Sagrat Cor de Solivella van representar en xipella l'obra de teatre infantil *Entri totis ho apriarem* i els alumnes de segon d'ESO dels diversos instituts de la Conca van participar en el concurs *Posa-hi tu l'accent*, a l'estil *Pica Lletres*. A la tarda, amb l'acte de benvinguda, es va donar el tret de sortida a tres jornades que, en última instància, havien d'exercir de plataforma per (de)mostrar que la variació geolectal és la base de la llengua catalana i que, en aquest cas, la unitat lingüística s'expressa, indefectiblement, a través de la diversitat lingüística. Aquest acte va servir per retre homenatge al dialectòleg Joan Veny per la seva tasca

infatigable en l'àmbit de la variació geolingüística; tot seguit, el mateix Dr. Veny va delectar l'audiència amb la ponència magistral «Elogi de l'etimologia».

Aquesta sessió inaugural va precedir el desenvolupament de les diverses sessions, organitzades en blocs (el filològic, el pedagògic, el literari, el de difusió i experiències variacionistes, el musical i el periodístic) que combinaven petites ponències i taules rodones, tònica que va vertebrar el festival. Això va permetre donar veu a una nòmina d'experts en àmbits i disciplines distints, ja sigui per la seva activitat acadèmica, el seu origen o el seu activisme (o tot en conjunt), sempre en relació amb la presència de la variació lingüística en la seva vida diària i la seva activitat laboral. D'aquesta manera, van formar-ne part Francesc Ballone, Vicent Beltran, Mercè Lorente, Mar Massanell, Joan Peytaví, Ramon Sistac i Joan Veny —bloc filològic—; Mercè Badia, Carles Castellà, Olga Cubells, Eloi Domínguez, Josep Estruch, Helena Molines i David Paloma —bloc pedagògic—; Helena Borrell, Laura Casanovas, Aina Garcia-Carbó, Annabel Gràcia, Adrià Pujol, Joan Rendé, Marta Rojals i Esteve Valls —bloc literari—; Marta Estella, Sílvia Iturria, Josep Labat, Joan Lluís Monjo, Marta Lluvich, Jordi Puigneró i Lluís Tetas —bloc de difusió i experiències variacionistes—; Maria Bartomeu, David Garcia Sirvent, Roger Mas, Mateu Matas i Francesc Viladiu —bloc musical—, i Enric Balaguer, Margalida Mateu, Òscar Meseguer, Fúlvia Nicolás, Patrícia Plaja, Míriam Riau i Ramon Solsona —bloc periodístic. Tot plegat va estar amenitzat per la representació de l'obra *El rovell de l'ou*, del grup de teatre Garbinada de Mequinensa, que compendia textos de Jesús Moncada, i l'actuació musical de La Maria, Roger Mas i Joan Reig.

Amb l'esperança que el festival no fos només una flor d'estiu, Pere Navarro va tancar aquesta edició amb la lectura del manifest del primer «Posa-hi tu l'accent».

Bernat VELLVÈ
Universitat Rovira i Virgili

Dia Internacional de la Traducció 2024 (Barcelona, 30 de setembre de 2024). — El 30 de setembre de 2024, la Secció Filològica de l'Institut, juntament amb l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC), i amb la col·laboració de l'Institut Ramon Llull (IRL) i l'Associació Professional de Traductors i Intèrprets de Catalunya (APTIC), celebrà el Dia Internacional de la Traducció, que va dedicar a la memòria de dos traductors membres de la Secció Filològica traspasats l'any 2024: Joaquim Mallafrè (1941-2024) i Bob de Nijs (1931-2024).

L'acte va tenir lloc a la Sala Prat de la Riba i va començar amb l'obertura, a càrrec de Nicolau Dols, president de la Secció Filològica, i de Sebastià Portell, president de l'AELC. A continuació, Sebastià Portell —en representació de Joan de Sola, director de l'àrea de Literatura i Pensament de l'IRL, que no va poder assistir a l'acte— introduí l'escriptora i traductora Mara Faye Lethem, que parlà sobre «L'estat actual de la traducció literària a l'anglès: guanys i reptes». Seguidament Nicolau Dols introduí el traductor i professor de la Universitat d'Exeter Richard Mansell, que tractà sobre «La narrativa traduïda i el mercat angloamericà: noves tendències, noves generacions i estratègies editorials».

La segona part de l'acte es dedicà als esmentats traductors desapareguts. El poeta, traductor i crític literari Francesc Parcerisas oferí una intervenció sobre «Joaquim Mallafrè. L'aptesa del traductor». Tot seguit, Séan Golden llegí l'original anglès d'uns fragments d'obres de James Joyce; i Odile Arqué en llegí les traduccions catalanes fetes per Joaquim Mallafrè. Finalment, August Bover dedicà unes paraules «En record de Bob de Nijs» i va cloure la sessió. Una copa de xampany al claustre de l'IEC va completar la celebració.

August BOVER I FONT
Institut d'Estudis Catalans